

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, dnia 10 października 2003 r.

36212

RPO-451559-IX-902/03/WR

Pan
Jerzy Szmajdziński
Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Ministrze,

Uprzejmie informuję Pana Ministra, że pracownicy Biura Rzecznika, dnia 18 września 2003 r. wizytowali 1 eskadrę lotnictwa taktycznego oraz 23 Bazę Lotniczą w Mińsku Mazowieckim.

Celem wizyty było sprawdzenie przestrzegania praw obywatelskich wobec żołnierzy służby zasadniczej i kadry oraz zapoznanie się z warunkami zakwaterowania i szkolenia.

W czasie wizyty część kadry, wraz z dowódcą przebywała na międzynarodowych ćwiczeniach w Poznaniu. Podczas prowadzonych rozmów a także spotkań z pilotami oraz personelem technicznym 1 eskadry (spotkania odbywały się w obecności szefa sztabu 1 eskadry), kadra z dużą odpowiedzialnością i troską wypowiadała się na temat warunków służby, oraz trwającej od wielu lat restrukturyzacji Sił Zbrojnych. Do najważniejszych spraw poruszanych podczas spotkań zaliczyć należy:

1. Niezwykle ważnym problemem, w odczuciu kadry, jest dokładne i wcześniejsze informowanie o wprowadzanych, a także proponowanych kierunkach zmian ustawowych, regulujących przebieg zawodowej służby wojskowej. Obecnie, zdaniem rozmówców, brak na ten temat jakiegokolwiek informacji. Żołnierze zawodowi dowiadują się o mających nastąpić zmianach od zazwyczaj postronnych osób i kiedy starają się zweryfikować te informacje, uspakaja się ich stwierdzeniem, iż nie są to informacje prawdziwe. Wbrew temu, ku ich zaskoczeniu, stwierdzają z rozgoryczeniem po jakimś czasie, że te rzekomo nieprawdziwe pogłoski znajdują swe potwierdzenie w konkretnych zapisach ustawowych.

2. Dużo niezadowolenia i emocji budzi problem ograniczenia w najbliższym czasie dodatków dla personelu latającego. Podkreślano, iż dodatek stanowi obecnie ok. 40% - 50% pobieranego uposażenia (a dla pilotów bezpośrednio po szkole 200%). Zdaniem oficerów ograniczenie dodatku do ok. 9% spowoduje drastyczne pomniejszenie ich uposażeń i będzie skutkowało na wysokość świadczeń emerytalnych. Jest to szczególnie istotne w sytuacji ciągłego obniżania i zmniejszania etatów w eskadrze. Sytuację tę pogorszy jeszcze planowane wprowadzenie 35 grup uposażenia (dotychczas 32) i związane z tym obniżenie zaszeregowania.

3. Istotnym problemem dla pilotów wojskowych jest posiadanie licencji cywilnych. Od połowy lat dziewięćdziesiątych w lotnictwie cywilnym nie honoruje się nalotów wykonywanych na samolotach wojskowych. Ogranicza to znacząco możliwości znalezienia pracy i zatrudnienia na odcinku cywilnym. Posiadanie takich uprawnień ma duże znaczenie szczególnie w sytuacji systematycznego zmniejszania Sił Powietrznych i związanego z tym odejścia wielu pilotów ze służby wojskowej. Przyspieszy ten proces, zdaniem kadry, wprowadzane w życie obniżenie etatów personelu latającego. Już obecnie dwaj piloci w stopniu majora z kwalifikacjami pilota I klasy, przeszkoleni na samolotach MiG-29 (z promocji 1983 i 1985 r.), posiadający bardzo dobre opinie, zostaną zwolnieni z uwagi na obniżenie etatów do których byli zaszeregowani. Oficerowie podkreślają także, że już wkrótce powstanie luka i nie będzie miał kto szkolić młodych pilotów. W niezwykle trudnej sytuacji finansowej wojska, zdaniem rozmówców, takie przypadki nie powinny mieć miejsca. Zgodnie podkreślają, iż nie stać nas na taką rozrzutność, bowiem godzina lotu na samolocie MiG-29, kosztuje 100 tys. złotych. W odczuciu kadry propozycje zmian przygotowują ludzie, którzy nie znają problematyki lotniczej.

4. Wiele zastrzeżeń wysuwa kadra, szczególnie personelu technicznego, do warunków zakwaterowania w czasie przebywania na ćwiczeniach. Jako przykład podawano ostatni pobyt kadry eskadry związany ze szkoleniem na Drogowym Odcinku Lądowania. Żołnierze zawodowi zostali zakwaterowani w budynku na którym znajdowała się tablica z napisem „ remont”. Po proteście kadry, tablicę zmieniono na „hotel”. Zdaniem rozmówców nie stworzono im właściwych warunków do wykonywania zadań służbowych i wypoczynku, bowiem zakwaterowani zostali w nieprzystosowanych do tego celu salach (15 osób w jednej sali), przy ograniczonej możliwości korzystania z sanitariatów i łazienek. Dodać należy, że w warunkach takich zamieszkiwali przez trzy miesiące. Problemem, zdaniem kadry, jest także wypłacanie należności za wyjazdy służbowe. Wypłaca się je po upływie 2-3 miesięcy, a był przypadek wypłaty po roku czasu.

5. Zgodnie z obowiązującymi przepisami każdy statek powietrzny powinien mieć swego etatowego technika. Obecnie w eskadrze zgodnie z etatem powinno być 7 samolotów „Iskra”, ale faktycznie jest 9 samolotów. Techników natomiast jest tylko pięciu.

Sytuacja taka trwa od czasu powstania jednostki, czyli kilka lat. Tolerowanie takiego stanu nie tylko narusza obowiązujące w tym zakresie przepisy, ale zagraża również bezpieczeństwu pilotów. W odczuciu kadry niewłaściwą praktyką jest pomijanie przy przedłużaniu kontraktów żołnierzy służby kontraktowej, a zastępowanie ich żołnierzami służby zasadniczej. Podkreślano, iż żołnierze ci nie posiadają stosownych uprawnień i dlatego nie mogą być dopuszczani do samolotów.

Na uwagę zasługuje fakt, iż w 23 Bazie Lotniczej nie stwierdzono przypadków naruszania praw obywatelskich w stosunku do żołnierzy służby zasadniczej.

Uwzględniając powyższe, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2001r. Nr 14 poz. 147), przedstawiam te istotne i trudne sprawy, wyrażając nadzieję, że podjęte przez Pana Ministra działania spowodują ich szybkie rozwiązanie.

Będę wdzięczny Panu Ministrowi za poinformowanie mnie o zajęтым stanowisku wobec przedstawionych problemów.

Z wyrazami szacunku

/-/